

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, मत्स्यबीज संवर्धन
केंद्र व कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र भाडेपट्टीने
देण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मत्स्यवि-२०१३/सं.क्र.३३४/प्र.क्र.९५/पदुम १३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.

तारीख: १८ जानेवारी, २०१४.

वाचा —

- १) शासन निर्णय कृषि व पदुम विभाग क्र.मत्स्यवि २९००/प्र.क्र.२०७/पदुम १३,
दि.०१/०४/२००२
- २) शासन निर्णय कृषि व पदुम विभाग क्र.मत्स्यवि २९०२/प्र.क्र.१४९/पदुम १३,
दि.०६/०८/२००५.

प्रस्तावना —

राज्यात एकूण ३० ठिकाणी मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, १६ ठिकाणी मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र, २ ठिकाणी कोळंबी बीज संवर्धन केंद्र व २ ठिकाणी कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र या प्रमाणे ५० केंद्रांची स्थापना केलेली आहे. ही मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र काही तांत्रिक अडचणी, अपुरा निधी व अप्रशिक्षित व अपु-या कर्मचारी वृदांमुळे पूर्ण क्षमतेने या केंद्रातून मत्स्यबीज उत्पादन घेणे शक्य झालेले नाही. त्यामुळे राज्यात मत्स्यबीजाचा तुटवडा भासत आहे. यास्तव शासनाने सन २००२ मध्ये दि.१/४/२००२ च्या शासन निर्णयाद्वारे या स्थापन केलेल्या मत्स्यबीज केंद्रांपैकी ४ मत्स्यबीज केंद्र व २ कोळंबी बीज केंद्र खाजगी गुंतवणूकीद्वारे मत्स्यबीज उत्पादन घेण्यासाठी भाडेपट्टीवर देण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. परंतु, या स्थापन केलेल्या मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रांच्या दुरुस्तीकरीता लागणारा वेळ व त्या पासून मिळणारे उत्पन्न हे कराव्या लागणा-या गुंतवणूकीपेक्षा कमी असल्याने मत्स्यबीज केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास देण्यास पुरेसा प्रतिसाद मिळालेला नाही. त्यामुळे सन २००२ च्या शासन निर्णयामध्ये सुधारणा करून सुधारीत मत्स्यबीज केंद्र भाडेपट्टीने देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय—

मत्स्यव्यवसाय विभागांतर्गत स्थापन केलेल्या ३० मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, १६ मत्स्यसंवर्धन केंद्र व २ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र व २ कोळंबी बीज संवर्धन केंद्र अशी एकूण ५० केंद्रांमधून अपेक्षित असे

मत्स्यबीज उत्पादन मिळत नसल्याने या केंद्रांपैकी सन २००२ मध्ये पेंच, जि. नागपूर, मोर्शी, जि. अमरावती, इसापूर, जि. यवतमाळ व जायकवाडी, जि. औरंगाबाद ही ४ मत्स्यबीज केंद्र व बडापोखरण व आसनगाव, जि.ठाणे असे २ कोळंबी बीज केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास देण्यासंदर्भात मंजूरी प्रदान केलेली आहे. या केंद्रां व्यतिरिक्त खालील नमूद केल्याप्रमाणे ९ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, ४ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र व १ कोळंबीबीज उत्पादन केंद्र अशी नविन १४ केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास देण्यास शासनाची मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

मत्स्यबीज केंद्र :- १) मुंबई - आरे २) ठाणे — दापचरी ३) नाशिक - करंजवन ४) धुळे-मुक्ती ५) जालना-गुल्हाटी ६) परभणी-मासोळी ७) परभणी-सिध्देश्वर ८) बीड-मांजरा ९) वर्धा -केळझर

मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र:- १) अमरावती-मांडवा २) अमरावती-बसलापूर ३) यवतमाळ- पूस ४) यवतमाळ-सायखेडा,

गोडया पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र :- १) ठाणे -दापचरी

२. वरीलप्रमाणे सन २००२ मध्ये भाडेपट्टीने चालविण्यास देण्यास मान्य केलेले ४ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, १ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र व १ कोळंबी बीज संवर्धन केंद्र तसचे नव्याने मंजूर केलेले ९ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, ४ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र व एक कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र असे एकूण २० केंद्र खालील अटीच्या आधारे कंत्राटी पध्दतीने भाडेपट्टीने देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

२.१. या शासन निर्णयाद्वारे मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र भाडेपट्टीने देण्याबाबत मान्य केलेले केंद्र हे १५ वर्षाकरीता भाडेपट्टीने देण्यात यावीत. तथापी, दर ५ वर्षातील ठेकेदारानी केलेली गुंतवणूक व उत्पादन केंद्रातून निर्मित झालेले मत्स्यबीज याचा आढावा घेऊन पुढील ५ वर्ष मुदतवाढ देणे अनुज्ञेय राहिल. जास्तीत जास्त भाडेपट्टीचा एकूण कालावधी हा १५ वर्षांपेक्षा अधिक राहाणार नाही. मुदतवाढ देण्यासाठी राज्यस्तरीय समितीस अधिकार राहतील. केलेल्या भांडवली गुंतवणूकीचा आढावा हा राज्यस्तरीय समितीने ठेका कालावधीतील पहिल्या ५ वर्षात व दुस-या ५ वर्षात घेणे आवश्यक राहिल.

२.२. राज्यात शोभिवंत माशांची मागणी असून त्याचे उत्पादन कोणत्याही केंद्रामध्ये घेण्यात येत नाही. मुंबई शहर हे शोभिवंत माशांच्या बाजारपेठेकरीता उत्तम बाजारपेठ असल्याने शोभिवंत

माशांचे बीज उत्पादन करून त्यापासून शोभिवंत मासे निर्माण करण्यासाठी आरे, मुंबई येथील मत्स्यबीज केंद्रावर केवळ शोभिवंत माशांचे मत्स्यबीज उत्पादनासाठी भाडेपट्टीने देण्यात यावे.

२.३. दापचरी, जि. ठाणे येथील कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र हे फ्रान्स सरकारच्या सहकार्याने स्थापन करण्यात आले असल्याने येथील साधन सामुग्री ही आंतरराष्ट्रीय दर्जाची आहे. त्याचा दर्जा कायम टिकून राहावा यासाठी सदर प्रकल्प भाडेपट्टीने चालविण्यास देण्यासाठी सार्वजनिक तथा आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रातील उद्योजकांना आकर्षित करण्यात यावे.

२.४. भाडेपट्टीने दिलेल्या मत्स्य / कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रामध्ये केंद्राच्या स्थापित क्षमते एवढे उत्पादन ५ वर्षात घेणे आवश्यक राहील.

२.५. ठेका कालावधीत ठेकेदाराने पहिल्या ५ वर्षात पुढील नमूद बाबींवर गुंतवणूक करणे आवश्यक राहील.

अ) मत्स्यबीज उत्पादन, मत्स्यबीज संवर्धन व कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रावरील संवर्धन

तळीतील झाडे-झुडूपे साफ करणे, संवर्धन तळ्यांचे खोलीकरण करणे, तळ्यांचे बांधाचे मजबुतीकरण करणे, हॅचरीचे नूतनीकरण, दुरुस्ती इ.

ब) मत्स्यबीज व कोळंबी बीज केंद्रावरील यंत्रसामुग्री व साधनसामुग्री यांची दुरुस्ती करणे.

क) मत्स्यबीज व कोळंबी बीज यांचे उत्पादन व संवर्धन करण्याकरीता आवश्यक असलेला पाणी साठा करणे किंवा त्या करीता टयुबवेल लावणे, जलाशयातून आवश्यक ते पाणी घेण्यासाठी पाईप लाईन टाकणे, विद्युत मोटार बसविणे इ. कामांवर गुंतवणूक करणे आवश्यक राहील.

ड) मत्स्यबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रांमध्ये पाण्याची व्यवस्था व अतिरिक्त जमिन उपलब्ध असल्यास नविन मत्स्यबीज उबवणी केंद्र व मत्स्यसंवर्धन तळी तयार करणे. अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून मत्स्यबीज उत्पादनात वाढ करणे.

२.६. मत्स्य/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने देण्यासाठी खुल्या निविदा प्रक्रियेचा अवलंब करण्यात यावा. यासाठी ई-निविदेचा अवलंब करण्यात यावा.

२.७. मत्स्य / कोळंबीबीज व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने देण्यासाठी न्युनतम ठेका रक्कम ही केंद्रावरील अपेक्षित उत्पादनाच्या २०% अधिक केंद्रावर केलेल्या शासकीय गुंतवणूकीच्या ३%

या प्रमाणे येणारी रक्कम न्युनतम ठेका रक्कम (प्रतिवर्षी) निर्धारित करुन केंद्र भाडेपट्टीने देण्यासाठी न्युनतम ठेका रक्कम राहिल.

२.८. ठेकेदाराने मत्स्यबीज केंद्रावर उत्पादीत केलेल्या एकूण मत्स्य/कोळंबी बीजापैकी ५०% मत्स्यबीज शासनास बाजारभावाने विकणे बंधनकारक राहिल असे केल्यास मत्स्य व्यावसायीक सहकारी संस्था/शेत तळी/मत्स्यतळी इ.मध्ये मत्स्य उत्पदन घेण्यासाठी व जास्तीत जास्त लाभार्थींना प्रोत्साहित करण्याकरीता शासनास या करीता नियमित बीज पुरवठा करणे शक्य होईल.

२.९. मत्स्यबीज / कोळंबीबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने घेण्यासाठी निविदा प्रक्रीयेमध्ये भाग घेतेवेळी मच्छीमार सहकारी संस्था, मच्छीमार संघ, खाजगी ठेकेदार तथा महाराष्ट्र मत्स्योद्योग महामंडळ यांनी तांत्रिक निविदेसोबत मत्स्यबीज उत्पादन वाढीसाठी प्रकल्प आराखडा सादर करणे आवश्यक राहिल. त्यामध्ये कोणत्या प्रजातीचे मत्स्यबीज उत्पादन करण्यात येईल याचा उल्लेख करणे आवश्यक राहिल. प्रकल्प आराखड्याची गुणवत्ता विचारात घेऊन मत्स्यबीज / कोळंबीबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने देण्याबाबतचा विचार करण्यात यावा.

२.१०. भाडेपट्टीने चालविण्यात घेण्यात आलेल्या मत्स्य / कोळंबीबीज उत्पादन केंद्रावर व्यवसायीकास परदेशी तंत्रज्ञान उपलब्ध करुन घेण्यासाठी गुंतवणूक करावयाची झाल्यास त्याची मुभा राहिल.परंतु यासाठी मत्स्यबीज केंद्रामध्ये कोणत्या प्रजातीचे मत्स्यबीज उत्पादन घेतले जाईल याकरीता शासनाची परवानगी घेणे आवश्यक राहिल.

२.११. त्यासाठी सार्वजनिक तथा आंतरराष्ट्रीय क्षेत्रातील उद्योजक आकर्षित करण्याकरीता शासन निर्णय दि.१ एप्रिल, २००२ अन्वये नियुक्त समितीला ठेका करारातील अटी व शर्ती निर्धारित बदल करण्याचे अधिकार राहतील.

२.१२. मत्स्य / कोळंबी बीज व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने घेतलेल्या ठेका कालावधीच्या समाप्तीनंतर ठेकेदाराने उभारलेल्या चल / अचल मुलभूत सुविधांची मालकी मत्स्यव्यवसाय विभागाची राहिल तसेच शासनामार्फत उभारण्यात आलेल्या मुलभूत सुविधा या चांगल्या व कार्यान्वीत स्थितीत मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे हस्तांतरीत करणे बंधनकारक राहिल.

२.१३. प्रत्येक ५ वर्षाच्या मुदतवाढ मागणीची कार्यवाही किमान चार महीने अगोदर भांडवली गुंतवणूकीच्या तपशिलासह सक्षम राज्य स्तरीय समितीच्या सदस्य सचिवाकडे सादर करणे आवश्यक राहिल. अन्यथा मुदतवाढ लाभास पात्र राहणार नाही. संबंधित राज्य स्तरीय समितीच्या सदस्य सचिवाने भाडेपट्टी कालावधी संपण्यापुर्वी दोन महीने अगोदर अटीची पुर्तता करून घ्यावी. भाडेपट्टीधारक मुदतवाढीस पात्र / अपात्र आहेत, त्या बाबत ठेका कालावधी संपण्याच्या किमान एक महीना अगोदर राज्य स्तरीय समितीने निर्णय घेऊन संबंधितांना लेखी कळविणे आवश्यक राहिल.

२.१४. निर्माणाधिन मत्स्य / कोळंबी बीज व संवर्धन केंद्रामध्ये मुलभूत सुविधा निर्माण करावयाच्या झाल्यास त्याकरिता आवश्यक असलेले ना-हरकत प्रमाणपत्र किंवा परवानगी प्राप्त करून घेण्याची जबाबदारी ही संबंधित ठेकेदाराची राहिल. आवश्यक त्या ठिकाणी प्रादेशिक मत्स्यव्यवसाय आयुक्त यांनी सर्वतोपरी सहकार्य संबंधित ठेकेदारास करणे आवश्यक राहिल.

२.१५. मत्स्य/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास घेतल्यानंतर भाडेपट्टीधारकाने सादर केलेल्या आराखडयानुसार प्रथम ५ वर्षातील पहिल्या ३ वर्षाच्या आत अनुक्रमांक २.५ मध्ये नमूद केलेल्या बाबींवर गुंतवणूक करणे आवश्यक राहिल व प्रथम ५ वर्षातील ४थ्या व ५व्या वर्षात भाडेपट्टीधारकाने चालविण्यास घेतलेल्या मत्स्य/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्राच्या किमान इष्टतम क्षमतेएवढे मत्स्य/कोळंबी बीजाचे उत्पादन व संवर्धन करणे आवश्यक राहिल. राज्य स्तरीय समितीने पुढील ५ वर्षाची मुदतवाढ देण्यापुर्वी ही बाब प्राथम्याने विचारात घेणे बंधनकारक राहिल.

२.१६. भाडेपट्टी कालावधीत केलेली गुंतवणूक ही लेखापरिक्षण,दैनंदिन बँक व्यवहार, ताळेबंद यामध्ये समाविष्ट असणे बंधनकारक राहिल. सदरची सर्व कागदपत्रे ही प्रमाणित लेखापाल अथवा सनदी लेखापालाकडून प्रमाणित केलेली असावीत. या कागदपत्रांची पडताळणी करूनच संबंधित राज्य स्तरीय समितीने पुढील मुदतवाढ देण्याची कार्यवाही करणे बंधनकारक राहिल.

२.१७. भाडेपट्टी कालावधीत मत्स्य / कोळंबी बीज संवर्धन केंद्रामध्ये घेण्यात आलेल्या मत्स्यबीज उत्पादनाची आकडेवारी नियमितपणे संबंधित जिल्हा सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय विकास यांच्याकडे सादर करणे बंधनकारक राहिल.

२.१८. मत्स्य / कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास देण्याच्या निविदा प्रक्रियेमध्ये निविदाधारक यांनी काही अडथळा निर्माण केल्यास अथवा निविदेच्या भाडेपट्टी करारपत्राच्या अटी व शर्तीचे भंग केल्यास निविदाधारक यांना काळ्या यादीत टाकले जाईल.

२.१९. मत्स्य / कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने घेतल्यानंतर अन्य कोणासही उपठेक्याने दिला तर त्याचा भाडेपट्टी करार मुदतीपुर्व रद्द करण्यात येईल व काळ्या यादीत टाकण्यात येईल.

३. आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांनी मत्स्यबीज / कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने देण्यासाठी निविदा अर्ज तसेच निविदे सोबत जोडावयाचा प्रकल्प आराखडा यासंबंधीचे विवरणपत्र तयार करावे.

४. मत्स्य / कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास दिल्यानंतर त्या ठिकाणी कार्यरत असलेले अधिकारी / कर्मचारी यांना इतरत्र विभागांतर्गत रिक्त होणा-या पदांवर सामावून घेण्यात यावे. मत्स्य / कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र भाडेपट्टीने चालविण्यास दिल्यानंतर या केंद्रांवर शासकीय योजनेतून भाडेपट्टीच्या कालावधीमध्ये केंद्रांच्या दुरुस्तीसाठी व इतर बाबींवर खर्च करण्यात येऊ नये.

५. मत्स्यबीज केंद्र भाडेपट्टीने ठेका देण्याबाबत निविदा तयार करणे, त्याचे स्वरूप ठरविणे, अटी शर्ती निश्चित करणे, निविदाधारकाची गुणवत्ता ठरविणे, तांत्रिक बाबी तपासणे व ठेकेदार निश्चित करणे यासाठी खालील राज्यस्तरीय समितीस अधिकार राहतील.

१	आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य	अध्यक्ष
२	उप सचिव (मत्स्य), कृषि व पदुम विभाग	सदस्य
३	सहआयुक्त (भूजल), मुंबई	सदस्य
४	सहआयुक्त (निपास), मुंबई	सदस्य
५	सहाय्यक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय (प्रशासन) मुंबई	सदस्य
६	सहाय्यक संचालक (वित्त), मत्स्यव्यवसाय विभाग, मुंबई	सदस्य
७	संबंधित प्रादेशिक मत्स्यव्यवसाय उपआयुक्त	सदस्य
८	सहाय्यक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय (मत्स्यबीज) मुंबई	सदस्य सचिव

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०१२०१०३६४१३९०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प.श. अहमद)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
४. सर्व मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
५. मा. मुख्यसचिव, महाराष्ट्र राज्य
६. आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
७. सर्व विभागीय आयुक्त
८. सर्व जिल्हाधिकारी
९. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई
११. सर्व उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय
१२. सर्व विभागीय सहआयुक्त निबंधक सहकारी संस्था
१३. उपनिबंधक, सहकारी संस्था (मत्स्य), आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांचे कार्यालय, मुंबई
१४. सर्व जिल्हा सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था (दुग्ध)
१५. सर्व सहाय्यक उपआयुक्त, मत्स्यव्यवसाय
१६. सर्व जिल्हा सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय
१७. महालेखापाल (लेखापरिक्षा/लेखा अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर १/२
१८. वित्त विभाग (व्यय २) मंत्रालय, मुंबई ३२
१९. सर्व कृषि व पदुम विभागातील कार्यासने
२०. निवड नस्ती